

Asia: VN/2821/2024

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lastensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

a) Mitä vaikutuksia näette ehdotuksilla olevan?

-

b) Selkeyttääkö ehdotus lapsen kasvatuksen, valvonnan ja huolenpidon sekä perusoikeuksiin kajoavien rajoitusten välistä rajanvetoa sijaishuoltopaikan arjessa? Jos ei, miten säännöksiä tulisi muuttaa?

-

2. Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään terveydenhuoltolakiin (69 §) ja lastensuojelulakiin (16 b §) informatiivisluonteista viittausta voimassa olevaan sääntelyyn ns. hybridiyksikköjen perustamiseksi. Mitä vaikutuksia näette ehdotuksen taustalla olevan tavoitteen kannalta?

-

a) Ovatko ehdotukset sääntelyltään selkeitä ja käytännössä toteutettavissa?

Hallinto-oikeus kiinnittää huomiota siihen, että kuntouttavaa suljettua laitospalvelua koskevat pykälät jäävät jossain määrin monitulkintaisiksi ja epäselviksi. Erityisesti ehdotetun 49 b §:n 3 momentissa todetun (sijoituksen aikaisten 71 §:n mukaisten erityisten rajoitusten sisältö ja laajuus tulee määritellä asiakassuunnitelmassa) ja ehdotetun 49 c §:n 3 momentissa todetun (päätos sisältää erityiset rajoitukset, joista säädetään 71 §:ssä) perusteella jää epäselväksi, millä tavalla näistä erityisistä rajoituksista on tarkoitus päättää.

Ehdotetun 71 §:n 3 momentin perusteella jää epäselväksi, onko yhteydenpidon rajoittamisesta tarkoitus päättää erikseen. Hallinto-oikeus toteaa, että momentissa kuvattu viestinnän mahdollistavien laitteiden pois ottaminen on jo itsessään yhteydenpidon rajoittamista, mutta momentissa viitataan kuitenkin siihen, että lapsen yhteydenpidon rajoittamisesta säädetään 62 ja 63 §:ssä.

Ehdotetun 71 §:n 5 momentin mukaan erityisten rajoitusten sisältöä ja laajuutta tulee arvioida vähintään neljän kuukauden välein tapahtuvan asiakassuunnitelman tarkistamisen yhteydessä. Hallinto-oikeus kiinnittää huomiota siihen, ettei tällainen arvioiminen poista asianosaisten tarvetta

saada valituskelpoinen päätös perusoikeuksiin merkittävällä tavalla puuttuvista rajoitustoimenpiteistä. Kun muutoksenhakuoikeus on esityksessä ehdotettu toteutettavaksi 90 §:n 2 momentissa siten, että lain 71 §:ssä säädettyt rajoitustoimet sisältyvät sijoituspäätökseen ja muutoksenhakuoikeus määräytyy 1 momentin nojalla, ja kun kuntouttava laitospalvelu on tarkoitettu olemaan voimassa toistaiseksi, ei asianosaisilla ole mahdollisuutta saattaa rajoitustoimenpiteiden lainmukaisuutta palvelun kestäessä tuomioistuimen arvioitavaksi.

b) Miten arvioitte henkilöstölle asetettujen vaatimusten riittävyyttä?

-

c) Ehdotuksen mukaan asiakassuunnitelma tulisi tarkistaa vähintään neljän kuukauden välein ja sen tueksi tulisi saada asiantuntija-arvio. Miten arvioitte sääntelyä lapsen rajoittamisen tarpeellisuuden arvioimisen sekä sen sisällön ja laajuuden tarkistamisen näkökulmasta?

-

d) Mikä on näkemyksenne ehdotetun palvelun suhteesta erityisen huolenpidon jaksoon?

-

4. Esitetään muutettavaksi ja selkeytettäväksi nykyistä erityisen huolenpidon sääntelyä. Ovatko ehdotukset tarkoituksenmukaisia ja toteutettavissa käytännössä?

-

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 4.

-

62 ja 63§ Yhteydenpidon rajoittaminen ja rajoittamista koskeva päätöksenteko

-

64 ja 70 a § Tekninen valvonta lastensuojelulaitoksessa

-

65 § Aineiden ja esineiden poisottaminen lastensuojelulaitoksessa

-

66 § Henkilöntarkastus

-

66 a § Henkilönkatsastus

-

67 § Omaisuuden, lähetysten ja tilojen tarkastaminen ja lähetysten luovuttamatta jättäminen

-

68 § Kiinnipitäminen laitoksessa

-

68 a § Kiinnipitäminen lapsen laitoksesta poistumisen estämiseksi

-

69 a § Luvatta lastensuojelulaitoksesta poissaolevan lapsen etsintä ja palauttaminen

-

69 b § Lapsen kiinniotto

-

69 c § Kiinniotetun lapsen kuljettaminen

-

69 d § Perhekodista luvatta poissaolevan lapsen etsintä ja palauttaminen

-

69 e § Poliisin virka-apu laitoksesta ja perhekodista luvatta poissaolevan lapsen kiinniottamisessa ja kuljettamisessa

-

71 § Erityiset rajoitukset kuntouttavan suljetun laitospalvelun aikana

-

72 § Erityiset rajoitukset erityisen huolenpidon jakson aikana

-

6. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki Valtion lastensuojelulaitoksesta ja sen yhteydessä toimivasta koulusta ja täsmennettäväksi viraston nykyistä rakennetta. Vastaisivatko ehdotukset tätä tavoitetta?

-

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 6.

-

7. Esityksen tavoitteena on vahvistaa kodin ulkopuolelle sijoitetun lapsen oikeutta erityiseen suojeluun. Vastaavatko ehdotukset tätä tavoitetta?

-

Vapaamuotoiset huomiot kohdasta 7.

-

8. Vapaamuotoiset huomiot koko esityksestä.

Lausunnon ovat valmistelleet hallinto-oikeustuomari Henna Rintala ja Sari Komonen.

Pitkäranta Ann-Mari
Helsingin hallinto-oikeus

Vainionpää Suvi
Helsingin hallinto-oikeus